

İHMAL ve İSTİSMAR BİLGİLENDİRME KİTAPÇIĞI

**Beykoz Rehberlik ve Araştırma Merkezi
2020 - 2021 Eğitim - Öğretim Yılı**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	3
1. ÇOCUK İHMALİ.....	4
Bir Çocuğun İhmal Edildiğini Nasıl Anlarız?	5
İhmalin Çocuk Üzerindeki Etkileri Nelerdir?.....	5
2. ÇOCUK İSTİSMARI	5
2.1.Duygusal İstismar	6
2.2.Ekonomik İstismar	6
2.3.Fiziksel İstismar.....	6
Fiziksel İstismar Öykülerinde Sık Rastlanan Ortak Özellikler	7
2.4.Cinsel İstismar	7
Aile İçi Cinsel İstismar	8
Cinsel İstismarın Bedensel Belirtileri	8
Cinsel İstismarın Davranışsal Belirtileri.....	9
Cinsel İstismarın Psikolojik Belirtileri.....	10
İstismara Dair İpuçları Olabilecek Söylemler	10
Çocuklar Cinsel İstismar Yaşadıklarını Neden Söyemezler?	11
Cinsel İstismara Uğrayan Çocukla Psikolojik Danışman Görüşmesi	11
Cinsel İstismara Uğrayan Çocukla Ebeveyn Görüşmesi.....	12
İstismara Uğrayan Çocuğa Yapılmaması Gerekenler	12
Çocuk İstismarı ile İlgili Duyum Alındığında veya Çocuk Tarafından İstismar Vakası Anlatıldığında Neler Yapılmalı?.....	13
Cinsel İstismarda İlk Müdahale Nasıl Olmalıdır?	14
Çocukları Cinsel İstismardan Korumak İçin Ailelerin Yapabilecekleri Nelerdir ?	14
Çocukları Cinsel İstismardan Korumak İçin Okulda Yapılabilecekler Nelerdir ?	17
ZORUNLU BİLDİRİM YAPILMASI GEREKEN KURUMLAR.....	18
TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK HÜKÜMLER	18
Bildirim Esnasında Hangi Bilgiler Sunulmalıdır ?	19
EK-1.....	20
KAYNAKÇA	23

ÖNSÖZ

Okul psikolojik danışmanları, öğretmenler, idareciler ve ebeveynler için ihmal ve istismar türleri, ihmal ve istismardan çocukları koruma yolları, ihmal-istismara maruz kalmış çocuklara yaklaşım ve bu durumlarla karşılaşıldığında izlenebilecek yollar ile yasal yükümlülükler hakkında bilgilendirme amacıyla bu kitapçık hazırlanmıştır.

Bu rehber kitapçık, alan uygulamalarına yardımcı olması için hazırlanan bir başvuru kılavuzudur.

Hazırlayan/Derleyen:

Beykoz Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri Bölüm Başkanı

Aydan ÖZEL

İHMAL VE İSTİSMAR

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından “Çocuk ihmâl ve istismarı; anne, baba ya da bakım veren gibi bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür.” şeklinde tanımlanmaktadır.

1. ÇOCUK İHMALI

Çocuğa bakım veren kişilerin çocuğun gereksinimlerini yeterince karşılamamasıdır. Çocuğun beslenme, sağlık, korunma, barınma, sevgi, eğitim gibi hakları vardır ve bunlar karşılanmadığı takdirde çocuğun gelişimi olumsuz yönde etkilenmektedir. Anne-babanın ya da çocuğa bakım veren kişinin çocuğun güvenliğini sağlayacak bir ortam sunmaması, beslenme ihtiyaçlarını yeterince karşılamaması, çocuk hastalandığında doktora götürülmemesi ya da gerekli ilaçların verilmemesi, çocuğun kontrol edilmemesi ve tek başına bırakılması ihmal davranışlarına birer örnektir.

İhmal; çocuğun sağlıklı gelişimi için yapılması gerekenlerin yapılmamasıdır.

İhmal 3'e ayrılır:

-Fiziksel ihmal

-Duygusal ihmal

-Eğitim ihmali

Fiziksel İhmal; çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının bakım yapan kişi tarafından karşılanmamasıdır.

Çocuğun sağlık ihtiyaçlarının karşılanmaması, sağlıklı ve düzenli yiyeceklerin verilmemesi, denetimsiz uzun süre yalnız bırakılması, mevsime uygun ve temiz kıyafetler sağlanmaması, çocuğun nerede olduğunun umursanmaması örnek gösterilebilir.

Fiziksel ihmalin çocuk üzerindeki olası sonuçlarına baktığımızda gelişim geriliği, kazalara maruz kalma, çocuğu istismara açık bırakma, ciddi kronik hastalıklar, çocuğun kaybı, yaşına uygun olmayan sorumluluklar alma ve küçük yaşta anne-baba rolünü üstlenme görülebilir.

Duygusal İhmal; çocuğun benlik saygısını düşürüp, psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen tutumlardır. Çoğunlukla ihmal olduğunu fark etmeyiz. Diğer ihmal türlerine göre daha sık rastlanır. Çocuğun duygusal, gelişimsel veya psikolojik iyilik durumunu zedeleyen bir veya birden çok olabilen hareketlerdir.

Sözel ve sözel olmayan aşağılama, azarlama, dışlama, sosyal ilişkiden yoksun bırakarak izole etme, aile içinde şiddet ve kötü muameleye şahit olmasına izin verme, çocuğun sürekli terk etme ile tehdit edilmesi, yetersiz ilgi ve şefkat gösterme, çocuğun arzularının sürekli olarak kötülenmesi, çocuğu uygun olmayan davranışlara teşvik etme (hırsızlık, saldırganlık gibi), çocukla etkileşimde duygu gösterememe, çocuğun alkol, uyuşturucu kullanmasına izin verme örnek olarak gösterilebilir.

Eğitim İhmali; çocuğun gelişimsel ve eğitimsel ihtiyaçlarının tutarlı olarak karşılanmamasıdır.

Çocuğun zorunlu yaşa gelmesine rağmen okula gönderilmemesi, 18 yaşın altında olmasına rağmen çalışmaya zorlanması, okula devamlılığının sağlanmaması, bu konuda teşvik edilmemesi, eğitim başarısı için gerekli ihtiyaçların karşılanmaması ve gerekli desteğin sağlanmaması örnek olarak gösterilebilir.

Eğitim ihmalinin çocuk üzerindeki olası sonuçlarına baktığımızda; okula devam etmek istememe, akademik başarısızlık, meslek edinme sürecinde zorluk, risklere açık hale gelme görülebilir.

Bir Çocuğun İhmal Edildiğini Nasıl Anlarız?

- Okul devamsızlığı çok fazlaysa,
- Sürekli pis giyiniyor ve kötü kokuyorsa,
- Vücudu aşırı derecede zayıf düşmüşse,
- Yemek veya para için dilencilik yapıyor veya çalışıyorsa,
- Tıbbi destekten mahrumsa,
- Madde kullanımı, kendine zarar verme gibi alışkanlıkları varsa çocuğun ihmale maruz kaldığını düşünebiliriz.

İhmalin Çocuk Üzerindeki Etkileri Nelerdir?

- Gelişim geriliği
- Ölüme kadar varabilen sağlık problemleri
- Davranış problemleri
- İletişim problemleri
- Yalnızlık ve korunmasızlık hissi
- Madde bağımlılığı
- Suça yönelme riski

2. ÇOCUK İSTİSMARI

Çocuğun sağlığını, fiziksel ve psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen; bir yetişkin, toplum ya da devlet tarafından bilerek ya da bilmeyerek çocuğa karşı yapılmış tüm kötü davranışlardır. Çocuk istismarında çocuğa uygulanan davranışın niteliği ve nedenleri ya da uygulayan kişi veya kişilerin niyeti değil, yapılan eylemin çocuk üzerindeki etkisi önem taşımaktadır.

İstismar, çocuğun sağlıklı gelişimi için yapılmaması gerekenlerin yapılmasıdır.

İstismar 4'e ayrılır:

-Duygusal istismar

-Ekonomik istismar

-Fiziksel istismar

-Cinsel istismar

2.1. Duygusal İstismar

Çocuğun duygusal istismarı; çocuğun gereksinim duyduğu ilgi, sevgi ve bakımdan yoksun bırakılarak psikolojik hasara uğratılması; çocuğa sürekli olarak, tekrarlayıcı ve uygunsuz bir biçimde karşılık verme ve tepki göstermedir. Tanımlanması en zor, ancak en sık gerçekleşen istismar türüdür. Belirtileri hemen hemen görülmeyebilir. Uzun vadede ortaya çıkar.

- Aşağılama, yalnız bırakma, ayırma,
  - Korkutma, yıldırma, tehdit etme, suça yöneltme,
  - Önemsememe, küçük düşürme, alaylı konuşma,
  - Lakap takma, aşırı baskı ve otorite kurma,
  - Duygusal bakımdan gereksinimlerin karşılanmaması,
  - Sık eleştirme, yaşının üstünde sorumluluklar bekleme,
  - Kardeşler arasında ayırım yapma, değer vermeme örnek olarak gösterilebilir.
- ➔ Ayrıca çocukla alay etme, aşağılayıcı ses tonu, ders dışı faaliyetlerden alıkoyma, başarısızlığı eleştirme, isim takma, okul sonrası ceza olarak ders yaptırma, diğer çocukların çocuğu aşağılamasına göz yumma, öğrenciye bir şeyler fırlatma, teneffüse çıkarmama duygusal istismara yol açan bazı öğretmen davranışları arasında sayılabilir.

2.2. Ekonomik İstismar

Çocuğun gelişimini engelleyici, haklarını ihlal edici işlerde ya da düşük ücretli iş gücü olarak çalışması ya da çalıştırılması ekonomik istismar olarak tanımlanmaktadır.

Ekonomik İstismar;

-Çocuk Kaçırılmaları ve

-Çocuk İşçiliği olarak görülmektedir.

Çocuk kaçırılmaları, kandırma, yalan, güç kullanarak, bir borcu sebep göstererek ya da korkutarak taciz ve cinsel sömürü amaçlı, zorla fuhuş ya da başka kölelik biçimli hayat için çocuğun yerinin değiştirilmesidir. Çocuk işçiliği ise, çocuğun gelişimini engelleyici, haklarını ihlal edici işlerde ya da düşük ücretlerle iş gücü olarak çalıştırılmasıdır (Yalçın, N., 2011, S.41-43).

2.3. Fiziksel İstismar

Çocuğun kaza dışı sebeple bir yetişkin tarafından yaralanması ve örselenmesidir. Çocuğun fiziksel istismarı; bedeninde ve ruhunda, onarılması güç yaralar ve sakatlıklar bırakabilen önemli bir sağlık sorunudur. Bir tokattan başlayarak çeşitli aletlerin kullanılmasına kadar devam edebilir.

Fiziksel İstismar Öykülerinde Sık Rastlanan Ortak Özellikler

- İlk görüşmede verilen öykünün sonradan değiştirilmesi,
- Tek tek verilen ebeveyn öykülerindeki farklılık,
- Çocuğun yaş ve gelişme durumu ile uyumsuz öykü,
- Çocuğun kardeşinin suçlandığı yaralanmalar,
- Ebeveynde veya bakıcılarda düşmanca davranışlar,
- Fiziksel bulgulara uymayan öykü,
- Şüpheli travma öyküsünün birden fazla olması,
- Kazanın çocuğun kendisine yüklenmesi,
- Ana babanın çocukken istismara uğrama öyküsü,
- Ana babanın çocuktan gerçekçi olmayan beklentilerinin olması.

Fiziksel İstismar Olgularında Öykü Alınırken Şu Üç Soruya Yanıt Verilmelidir;

1. Yaralanmanın öyküsüyle yaranın şekli ve boyutu uyuyor mu?
2. Bize anlatılan hikaye çocuk ya da suçlanan çocuk tarafından yapılabilecek nitelikte midir? Yani hikaye gerçekçi midir?
3. Çocuktaki istismarı düşündüren görünüm tıbbi bir nedenle açıklanabiliyor mu? (Bir hastalık bulgusu ile de ilişkili olabilir. Bazı hastalıklardan dolayı vücutta şişme, morluk vb. olabilir.)

2.4.Cinsel İstismar

Cinsel istismar; çocuğun kendisinden büyük veya akranları tarafından cinsel haz amacıyla zorla ya da ikna edilerek cinsel etkileşime maruz bırakılmasıdır. Genel olarak 18 yaşın altında bulunan çocuklara karşı aktif olarak girilen ve onların fiziksel, duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişimlerini zedeleyen eylemlerdir.

Cinsel istismar 2 türlü olur:

-Dokunmanın olduğu

-Dokunmanın olmadığı

Dokunmanın olduğu cinsel istismar;

- Tacizcinin cinsel arzusunu çocuğun vücudunda gerçekleştirilmesi,
- Çocuğa oral, anal, vajinal yoldan kendi hazzı için türlü tecavüz biçimleri,
- Çocuğu elle boşalmak için zorlamak,
- Çocuğa sürtünerek boşalmak,
- Çocuğun cinsel organlarına dokunmak,

- Çocuğun vücuduna dokunarak uygulanan cinsel şiddetin her türü,
- Tacizcinin cinsel arzusunu çocuğun vücudunda gerçekleştirmek.

Dokunmanın olmadığı cinsel istismar:

- Her türlü cinsel içerikli konuşma,
- Çocuğun bedeninin özel bölgelerine bakılması,
- Cinsel amaçlı şakalaşma,
- Teşhircilik,
- Çocuğun cinsel içerikli fotoğraflarının çekilmesi,
- Röntgencilik,
- Pornografik videolar izletme, dinlettirme,
- Çıplak kadın/erkek fotoğrafları veya cinsel içerikli fotoğraflar gösterme.

*Cinsel istismarda çocuğun rızası diye bir durum yoktur, ayrıca şiddet içermesi de gerekmez.

Aile İçi Cinsel İstismar

Aile içi cinsel istismar (ensest), aile üyeleri ya da evlilik akdi gerçekleşmeyecek yakın akrabalar arasındaki cinsel aktivite olarak tanımlanmaktadır. Tipik olarak birbiri arasında kan bağı olan, aynı evi paylaşan yakın akrabalar, evlenme veya evlat edinme ile gerçekleşen akrabalık bağları olan kişiler arasında gerçekleşen hukuk dışı eylemler olarak nitelendirilebilir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda "ensest" ifadesi geçmemekle birlikte, Kanunun çocukların cinsel istismarını düzenleyen 103 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasının (c) bendinde, "Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlât edinen tarafından..." gerçekleştirilen cinsel eylemler, cezanın ağırlaştırılması için gerekçe olarak kabul edilmiştir.

Cinsel İstismarın Bedensel Belirtileri

- Çocuğun vücudunda bulunan yanıklar, kesikler, çürükler, şişlikler, ısırık izi, kırık, çukuk, sigara yanığı vb.
- Vücudun farklı bölgelerinde, düşme veya çarpma ile oluşması beklenmeyecek şekilde yaralanmaların olması ve mantıklı bir açıklamalarının olmaması,
- Oturmada veya yürümede zorluk,
- Cinsel organ, anüs veya ağız içinde veya etrafında yara veya izler,
- Cinsel organ veya anüste başka bir nedenle açıklanamayan kanama,

- Cinsel organlarda veya vücudun herhangi bir yerinde, çocuğun iç çamaşırlarında meni saptanması,
- Çocuğun çamaşırlarının yırtılmış ve parçalanmış olması.

Cinsel İstismarın Davranışsal Belirtileri

- Bireylere ya da mekanlara karşı yeni gelişmiş korkular,
- Evden ayrılma, evden kaçma isteği ve uzaklara gitme,
- Kendisinden beklenmeyen tutum, davranış ve alışılmadık saldırganlık,
- Yaşına göre bebeksi gerileme davranışları (alt ıslatma, parmak emme, bebeksi konuşma,vb.)
- Cinsel dışavurum ya da yaşına uygunsuz cinsel davranışlar,
- Okul yaşamında başarısızlık ve okul içi davranış değişiklikleri,
- Sigara, alkol ve madde kullanımına yönelme veya kullanma,
- Cinsel kimlik ile ilgili sürekli zihinsel meşguliyet, cinselliğe karşı alışılmadık bir ilgi ya da cinsellikle ilgili her şeyden kaçınma, o yaşta bir çocuktan beklenmeyecek şekilde cinsel konulara aşırı merak duyma, cinselliğe dair bilgi sahibi olma, cinsel söylem ve davranışlar sergileme, cinsel olarak baştan çıkartıcı, tahrik edici davranışlar sergileme,
- Cinsel organlarından nefret etme, onlardan kurtulmak isteme veya aşırı ilgilenme,
- Cinsel içerikli konu ve durumlardan rahatsız olma,
- Yaşadıklarını oyunlara, resimlere, oyuncaklara aktarma, cinsel ilişki taklidi yapma (bebeklerin çiftleştirilmesi gibi),
- Bir arkadaşının, yakının veya komşusunun evine gitmeyi nedensiz ve ısrarla reddetme,
- İletişim bozuklukları,
- Beslenme ve uyku bozuklukları (kabus görme, uykuya dalma güçlüğü. Karanlık, olayı çağrıştırmak ya da kabus göreceğini düşündüğü için uyumak istemez.),
- İçer kapanma, mutsuzluk, insanlara güvensizlik, ilgi ve isteksizlik, nedensiz korkular, gerginlik,
- Arkadaşlarına cinsel aktiviteleri öğretmeye kalkması,
- Karşı cinsin cinsel bölgesi veya bölgeleri ile aşırı ilgilenme, kucağa oturma, elleme, sürekli gözleme, izleme ve sürtünme gibi davranışlar,
- Yabancılardan, erkeklerden ve karanlıktan korkma,
- Anneye aşırı bağlanma ve anneden hiç ayrılamama, yalnız yatamama,
- Kendine zarar verici fiziksel davranışlar,
- Endişe, öfke patlamaları, sinirlilikle başa çıkamama, fobik tepkiler, ağlama ve bağırma,
- Ağır depresyon görülebilir.
- Ayrıca suçluluk hissi ortaya çıkabilir. Genellikle suçluluk hissi olayın kendisinden değil, daha sonra yaşanan aile fertlerinin de olaya katılması ile ilgili olaylardan ve çevrenin söylemlerinden kaynaklanmaktadır.
- İlerleyen yaşlarda da cinselliğin tamamen reddedilmesi ya da rastgele cinsel ilişkiye girme, çocuklara yönelik cinsel istismar, alkol ve/veya uyuşturucu bağımlılığı, suç işleme gibi çeşitli problemler ortaya çıkabilir.

- Cinsel istismara uğrayan erkek çocuklarında tepkisel olarak daha çok saldırganlık, uyku bozuklukları ve uzaklaşma şeklinde davranışlar görülürken, kız çocuklarında aşağılık duygusu ve kendine zarar verme ön planda görülür.

Cinsel İstismarın Psikolojik Belirtileri

- Tekrarlayıcı, rahatsız edici düşünceler,
- Öfke patlamaları,
- Unutkanlık, dikkat ve konsantrasyon problemleri,
- İlkokul sonrası ve ergenlikte “flashback”ler (olay anını yaşıyormuş gibi hissetmeleri) yaşanabilmesi,
- Yaşına uygun olmayan cinsel davranışlar,
- Mastürbasyon görülmesi ya da mastürbasyonun artışı,
- Cinsel oyunlar oynama,
- Cinsel kimlik bozuklukları görülebilir.

Yaş gruplarına göre belirtilere ayrı ayrı baktığımızda;

0-3 yaşlarında → Daha çok kıyafet giyip-çıkarırken ve yeme ile uykuda problemler görülebilir. Sürekli ağlama davranışları olabilir.

3-6 yaşlarda → Gerileme davranışları ortaya çıkabilir. Anneye bağımlılık artabilir, mastürbasyon görülebilir. İletişim becerilerinde sorunlar ortaya çıkabilir. Kendini ifade edememe, kekeleme olabilir. Güvenli yerlerinden ayrılmak istemeyebilirler. Özel bölgelerine çok fazla dokunma görülebilir.

6-12 yaşlarında → Arkadaşlıklarından uzaklaşma, dikkat dağınıklığı, okuldan kaçma, içe kapanma, öfke görülebilir. Nedensiz karın ağrıları ortaya çıkabilir. Huysuz davranışlar sergileyebilir.

12-18 yaşlarında → Depresyon, sigara, madde bağımlılıkları, okul ve evden kaçmalar, aşırı öfke patlamaları, kurallara uymama, kendine zarar verme, rastgele cinsel ilişkilerde bulunma veya cinsel kimlik bozuklukları görülebilir.

Çocuk bir istismar yaşadığında;

- Dünyanın tehlikeli ve güvensiz bir yer olduğunu düşünür.
- Kendini aciz ve savunmasız hissedebilir.
- Tehlike ve zorlukları, olduğundan daha büyük algılar.
- Kendini değersiz hisseder, depresyon görülebilir.

İstismara Dair İpuçları Olabilecek Söylemler

- “Erkek kardeşim dün gece uyumama izin vermedi”
- “Komşumuz “X” “abi çok komik iç çamaşırlar giyiniyor”
- “Anne ben “X” kişinin evine gelmek istemiyorum”
- “Anne “X” kişinin bize gelmesini istemiyorum”

- “Beni amcamla yalnız bırakmandan hiç hoşlanmıyorum”
- “Komşumuzun oğlu beni çok sıkıştırıyor”
- “Çok kötü biçimde ellenilen bir kız tanıyorum”
- “Tanıdığım bir kız var, annesine rahatsız edildiğini söyledi fakat annesi ona inanmadı”

Çocuklar Cinsel İstismar Yaşadıklarını Neden Söyemezler?

- Kendilerine inanılmayacağından korkarlar.
- Başlarının belaya gireceğinden korkarlar.
- İstismarcının tehditlerinden korkarlar.
- İstismarcıyı korumak isteyebilir, sevebilir ama yaptıklarını sevmezler.
- Cinsel davranışların yanlış olduğunu bilmeyebilirler.
- Arkadaşları tarafından dışlanabileceklerinden korkarlar.
- Utanabilirler.
- Bilgisizlikleri sebebiyle yapılanı kavrayamayabilirler, nasıl adlandırıp anlatacaklarını bilemezler.
- Cinsel şiddet içeren davranışların yanlış olduğunu bilmeyebilirler.
- İstismarcıları bir yakınları ise yaşadıklarından emin olmakta zorlanabilirler.
- Eğer istismar sırasında cinsel olarak uyarıldılar, zevk aldılar ise istismarcının yaptıklarının kendi rızaları ile gerçekleştiğine inanabilirler.
- Cinsel istismarı anlattıkları kişiler tarafından, tekrar istismara uğramaktan korkabilirler.

Cinsel İstismara Uğrayan Çocukla Psikolojik Danışman Görüşmesi

- Rahat, konuşmanın bölünmeyeceğinden emin bir ortam sağlanmalı.
- Çocuğun yanına oturarak aynı hizada, göz teması kurularak görüşme gerçekleştirilmeli.
- Yeteri kadar zaman ayrılmalı ve sabırlı olunmalı. Tüm ilgi çocuğa verilmeli, sıcak ve içten bir ilişki kurulmalı.
- Çocuğun güveni kazanılarak iyi bir iletişim kurulmalı, sakin bir ses tonu ile konuşulmalı. Duygular, mimikler ve beden dili kontrol edilmeli.
- Çocuğun dilinden konuşarak, onun yaşadıklarını paylaşırken kullandığı kelimeler kullanılmalı.
- Çocuğun kendisini rahatça ifade etmesine izin verilmeli, anlatması için cesaretlendirilmeli, destek olunmalı. Ağladığında susturulmamalı, panik yapılmamalı. Yorum yapmadan dinlenmeli.
- Özellikle konuşma ya da iletişim zorluğu çeken çocuklarda iletişimi kolaylaştırmak için bebek ve resim gibi yardımcı araçlar kullanılabilir.
- Çocuğu, olayı arkadaşlarına anlatmaması konusunda bilgilendirilmesi önemlidir.
- Ruh halindeki değişimleri ve bedensel tepkilerini (Çekinmeler, huzursuzluk, hareketlenme, kaygı vb.),dirençlerini gözlemleyin.
- Çocuğu, yaşadığı istismarı paylaştığı için takdir edin. Eğer çocuk dolaylı bir şekilde istismardan söz ediyorsa (örneğin; birinin başına geldi gibi), çocuğu yaşadıklarını anlatması yönünde teşvik edin.

- Çocuk yaşadıklarını sizinle paylaşırken şunlar söylenebilir: “Sana inanıyorum”, “Bana söylediğine çok memnun oldum”, “Bu senin hatan değil”, “İstismar doğru bir şey değil”.
- Çocuğa açıklama yaparak mümkünse çocukla görüşmenizi kaydedin. Çocuğun anlattığı olayları ve kelimeleri yazın. Eğer bu çocuğu olumsuz etkileyecekse veya etkiliyorsa devam etmeyin.
- Tutamayacağınız sözler vermekten kaçınin.
- Çocuğun söyledikleri bitince başka bir şey söylemek isteyip istemediğini sorun.
- Olaya ilişkin bilgileri çocuğun cümleleri ile tutanaklaştırın. İstismarı bildirmek için okul/kuruluş ya da yerel çocuk koruma kurumlarına/ yetkililere haber verin.
- Gizliliğe saygı gösterin. İstismar olayını okulda bu konuda sorumlu kişi dışında başka biriyle konuşmayın. Bunu böyle yapacağınızın bilgisini çocuğa da verin.

Cinsel İstismara Uğrayan Çocukla Ebeveyn Görüşmesi

- Öncelikle sakin ve güven verici bir şekilde çocuğa yaklaşın.
- Çocukla konuşmak istediğiniz şeyleri zihninizde planlayın.
- Çocuğun yaşadıklarını sizinle paylaşabileceği bir atmosfer oluşturmaya çalışınız:
- ‘Seninle biraz konuşmak istiyorum,’ ‘Son zamanlarda seni biraz mutsuz görüyorum, birisinin sana üzücü bir şeyler yapıp yapmadığını merak ediyorum,’ ‘Çocuklar kendilerini mutsuz eden, üzen şeyleri aileleriyle paylaşırlar,’ ‘Biz seni seviyoruz ve seni üzen şeyi merak ediyoruz,’ ‘Seni üzen sorunu anlamak, sorunu çözmek ve seni korumak istiyoruz.’ gibi cümleler kurabilirsiniz.
- Kapalı uçlu ve yönlendirici sorulara verilen cevapların yanıltıcı olabileceğini unutmayın. ‘Senin popona veya cinsel organına mı dokundu?’ gibi bir soru, yönlendirici bir sorudur ve çocuk sorunun anlam ve önemini bilmeden ‘evet’ diyebilir. Bunun yerine öncelikle ‘Sana ne yaptığını bana anlatabilir misin?’, ‘Onun sana ne yaptığını bana gösterebilir misin?’ gibi daha genel ve tanımlayıcı sorular sorulmalı, sonrasında gerekirse detaylar sorulmalıdır.
- Cinsel istismara yönelik bildirimde bulunulmalı, şikayetçi olunmalıdır.
- Bu konuda bir uzmandan destek alınmalıdır.

İstismara Uğrayan Çocuğa Yapılmaması Gerekenler

- Ses tonunda ve yüz ifadesinde ayıplayıcı, şaşırıcı, üzüntülü, hayret verici, yargılayıcı gibi aşırıya kaçan durumlardan kaçınılmalı.
- Olay dışı insanların gereksiz şekilde olaya dahil olmalarına izin verilmemeli, ilgisiz insanlarla olayın yorumu yapılmamalı.
- Olaya karşı aşırı umursamaz davranılmamalı ya da olay fazla dramatize edilmemeli.
- Çocuğun anlayamayacağı kelimeler kullanılmamalı.
- Çocuk suçlanmamalı, eleştirilmemeli, cezalandırılmamalı.
- Yönlendirici sorulardan kaçınılmalı, vermek istemediği ayrıntılar için asla zorlanmamalı, baskı yapılmamalı.
- Değerlendirme esnasında çocuğun ailesi ile/istismarcı bağı göz ardı edilmemeli.
- Çocuk istismarcı ile karşı karşıya getirilmemeli.

- Görüşme esnasında çocuğa fiziksel temasta bulunulmamalı, izin almadan ona dokunulmamalı. (İzinsiz dokunma ona istismar olayını hatırlatabilir.)
- Bilgi almak için çocuk zorlanmamalı, hızlı davranılmamalı.
- Çocuğun sırrının saklanacağı konusunda söz verilmemelidir, çünkü olayın başka insanlara, özellikle ilgili makamlara anlatılması gerekecektir.
- Çocuğa olanları unutmaması konusunda baskıcı olunmamalı, onu yaşam için cesaretlendirme ve destekleme dışında yönlendirme yapılmamalı.

Aşağıdakilere benzer sorulardan ve ifadelerden kesinlikle kaçınılmalı !

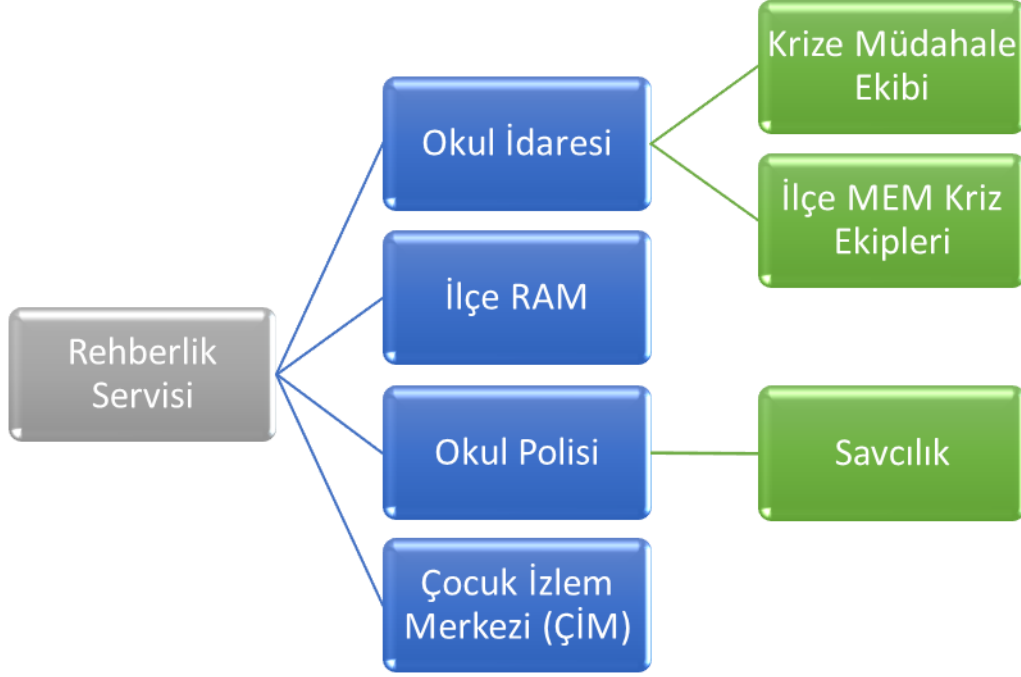
- “Söylediğin çok kötü bir şey bunun olduğundan emin misin?”
- “Sen yanlış anlamışsın o böyle bir şey yapmaz”
- “Doğru mu söylüyorsun?”
- “Şimdiye kadar neden anlatmadın?”
- “Neden karşı koymadın?”
- “Bu bir daha olursa bana haber ver”.

Çocuk İstismarı ile İlgili Duyum Alındığında veya Çocuk Tarafından İstismar Vakası Anlatıldığında Neler Yapılmalı?

- Çocuğa yönelik istismara doğrudan şahit olan veya bu konuda duyum alan tüm çalışanlar istismarı bildirmek zorundadırlar. Bu konuda bildirimde bulunmak, kurum çalışanınin kurumdaki görevi veya statüsü ile ilgili olmayıp insani ve yasal bir sorumluluktur.
- Özellikle ilk 72 saat cinsel istismara ilişkin delillerin elde edilmesi için önemli bir süreç olup delillerin yok olmaması için çocuğun kişisel temizlik ve vücut temizliği yapmaması konusunda bilgilendirme yapılması önemlidir.
- Çocukla görüştüktan sonra psikolojik danışman tarafından ön bilgi raporu tutulabilir. Bu raporda çocuğun adı, yaşı, adresi ve çocuğun en son yaşadığı yer, biliniyorsa çocuğun ailesinin ya da bakım verenin adı ve adresi, şüphelinin adı ve adresi, istismarın süresi, istismarın olduğu yer, kimlerin haberdar olduğu, olaya müdahale edilene kadar neler yapıldığı, çocuğun yaralarının içeriği ve boyutu, önceki yaralar, failin kimliğini ortaya çıkarmaya yarayacak ipucu niteliğindeki bilgiler, gözlemler ve kaygılar yer almalıdır. İstismar bildirim tutanağında kişiselleştirme analiz ve yorumlardan kaçınılmalı, vaka tespiti yapılmalıdır.
- Görüşme ve gerekirse yapılan sosyal inceleme sürecinde elde edinilen bilgi ve belgeler gizlilik esasları çerçevesinde dosyalanmalı, kuruluş içinde diğer çocukların ve personelin ulaşamayacağı kilitli dolaplarda saklanmalıdır.
- Çocuğun dosyasında yer alan bilgi ve belgeler mahkeme kararı olmadıkça diğer kurumlarla paylaşılmamalıdır. Bilgi paylaşımının gerekli olduğu durumlarda sadece ihtiyaç duyulan belgeler, gizlilik ilkesine uygun bir şekilde paylaşılmalıdır. (Düzenlenen raporlarda “Gizlidir” ibaresi yer alır, yazı ekindeki raporlar kapalı ve gizli ibareli zarf ile gönderilir.)

*Ayrıca ön bilgi amaçlı olarak Doç. Dr. Gökhan ORAL ve Uzman Psk. Aslı ATAMER tarafından geliştirilmiş olan Çocuk İstismarı Tarama Anketi ÇİTA-T (Form 1- Form 2- Form 3) kullanılabilir.

Cinsel İstismarda İlk Müdahale Nasıl Olmalıdır?

Çocukları Cinsel İstismardan Korumak İçin Ailelerin Yapabilecekleri Nelerdir ?

1. Hakları konusunda bilgilendirin →

- Kişisel alanlarını bilmeyi ve korumayı, haklarını savunabilmeyi öğretin. Sınır koyma ve karşıdakinin sınırını kabul etmeyi bilsin.
- Hiç kimsenin çocuğu; birtakım şeyleri anne babasından gizlemek için tehdit etme ve korkutma gibi hakları olmadığını, çocukların mutlaka bu tür durumları anne babalarına söylemeleri gerektiğini anlatın.

2. Güvenliklerini sağlamayı öğretin →

- Çocuklara güvende olma hakları olduğunu ve bunu kimsenin ellerinden alamayacağını öğretin.
- Güvenliklerini korumak için gerekirse kendilerine zarar veren kişiden kaçmak, yüksek sesle bağırarak ve onu tekmelemek gibi bazı kural dışı davranışlarda bulunabileceklerini anlatın.

3. Cinsellik konusunda çocuklarınızı bilgilendirin, özel bölgeleri açıklayın →

- Cinsel konuları paylaşmaktan çocuklarınızın sorularını cevaplamaktan çekinmeyin. Gelişim dönemlerine uygun bilgiler verin. Çocuğun cinsellik ve kişisel mahremiyet konularında yaşına ve gelişimsel düzeyine uygun şekilde bilgilendirilmesi ve eğitilmesi önemlidir.

- İnsan vücudundaki cinsel organlar ve mahrem bölgelerin (örneğin göğüsler, kalçalar, kasıklar, bacakların üst kısmı, anüs) neler olduğu çocuğa öğretilmelidir.
- Çocuklara bedenlerinin kendilerine ait olduğunu, özellikle mayo ile kapatılan bölgelerin çok özel bölgeler olduğunu ve kimsenin bu bölgelere dokunmaya haklarının olmadığını anlatın. Herkesin olduğu gibi onun da vücudunun bazı 'özel' bölgeleri olduğu, bu bölgelerin isimlerinin neler olduğu, buralara kimlerin ne şartlarla dokunabileceği çocuğun anlayabileceği bir dille anlatılmalı ve bu sınırları korumaları gerektiği öğretilmelidir. Örneğin sağlık veya bakım amacıyla ebeveyn, bakıcı veya anne-baba gözetiminde bir doktorun gerektiğinde cinsel organ veya mahrem bölgelere bakabilmesi dışında başka birinin çocuğun cinsel organ veya mahrem bölgelerine bakması, dokunması, okşamasının veya kendi cinsel organlarını çocuğa göstermesi veya dokundurmasının doğru olmadığı çocuğa öğretilmelidir.
- Çocuklarınıza vücudun özel bölgelerinin doğru adlarını öğretin. Bu bölgelerin anatomik olarak doğru isimlerinin öğretilmesi ve takma oyun isimler kullanılmaması gerekmektedir.
- Cinsel istismar kapsamına girebilecek davranış veya durumlar hakkında ve böyle bir durumla karşılaşması halinde nasıl tepki göstereceği veya baş edebileceği konusunda çocuğun eğitilmesi önemlidir. Hayır diyebileceği (hayır, istemiyorum bunu yapamazsın beni rahat bırak), çığlık atabileceği, kaçarak uzaklaşabileceği, güvenli yetişkinlere durumu anlatabileceği öğretilmelidir. Arayabileceği numaraları (183- 155- anne, babanın numaraları) öğrenmeleri önemlidir.

4. Bedenlerini korumayı öğretin →

- Çocuklarınıza bedenlerinin kendilerine ait olduğunu, özellikle iç çamaşırları ile kapatılan bölgelerin çok özel bölgeler olduğunu ve kimsenin bu bölgelere dokunma hakkının olmadığını anlatın.
- Örneğin; "Seninle bedeninin güvenliği hakkında biraz konuşmak istiyorum. Bütün insanların vücudunda bazı özel bölgeler vardır. Senin de vücudunda bazı özel bölgelerin var. Bu bölgeler mayo ile veya iç çamaşırları ile kapatılan bölgelerdir. Bu bölgelere güvenmediğin kişilerin dokunmasına izin vermeyebilirsin, hayır diyebilirsin biz böyle bir şey yaptığında sana kızmayız. Bazen bazı yetişkinler, bunlar senin tanıdığın, çok sevdiğin büyükler de olabilir sana dokunabilirler. Böyle bir durum seni rahatsız edebilir, kendini üzgün ve garip hissetmene sebep olabilir. Böyle bir durumla karşılaştığında 'Hayır dokunma' demelisin. Sonra da bu durumu bana anlat olur mu? Böylelikle hem seni koruyabiliriz hem de o yetişkine güvenlik kurallarını anlatabiliriz."
- Anne-babalar çocuklarının beden sınırlarına saygı göstermelidir. Çocuğa sormadan veya onun itirazlarına aldırmadan çocuklara dokunmamak gerekir. Çocuk istemediği halde öpmek, okşamak, sarılmak, gıdıklamak, mincıklamak gibi davranışları yapmamak gerekir. Bu davranışlar istismar değildir ancak, çocuğun kendi bedeni üzerinde denetimi, kontrolü olmadığını öğretir ve çocuk istismar konusunda daha kırılğan hale gelir. Bu çocuklar birisi özel bölgelerine dokunduğunda, özel bölgelerini okşadığında hayır diyebilme, karşı koyma, kendini savunma gücünü kendinde bulamaz.

5. Dokunulmayı reddetmeyi öğretin →

- Çocuklarınıza kendilerinin ellenmesi ve öpülmesi durumunda eğer hoşlanmıyorlarsa bunu reddetmelerini söyleyin.

6. Hayır demeyi öğretin →

- Büyüklerin her yaptıkları veya her istekleri doğru olmayabilir. Şayet çocuktan uygunsuz bir istekte bulunduğu veya çocuğa karşı yanlış bir davranış sergilediğinde, çocuk bunu kabul etmek veya saygı duymak zorunda olmadığını bilmelidir.
- Çocuklara herhangi birisi onları incitmeye kalkarsa, istemediği bir durumla karşılaşrsa “Hayır” demeleri gerektiğini söyleyin.

7. Yabancılarla konuşmamayı öğretin →

- Sadece yabancıların tehlikeli olduğuna odaklanmayın. Unutmayın ki çocukların çoğunluğu tanıdığı ve güvendiği kişiler tarafından istismar edilmektedir.

8. İyi-kötü sır ayırımını öğretin →

- Çocuklarınızı iyi sırlar (sürpriz partiler gibi- bunun sakıncası yok, çünkü uzun zaman sır tutmak zorunda değiller) ve kötü sırlar (onlar çocuğun sonsuza kadar tutmak zorunda olduğu sırlardır, ki bu kabul edilemez) arasındaki fark konusunda eğitin.
- Çocuklarınıza bazı sırların hiçbir zaman saklanmaması gerektiğini söyleyin. Onlara söylemeleri gerektiğini ve istemeseler dahi bunların açıklanması gerektiğini anlatın.
- ‘Hiç kimsenin senin, özel yerlerine dokunmaya hakkı yoktur. Hiç kimsenin seni, kendi özel yerlerine dokundurmaya da hakkı yoktur. Birisinin senden özel yerlerine dokunmanı istemesi ya da seninkilere dokunması saklayacağın bir sır değildir. Anlatmama sözü vermiş olsan bile, anlatırsan başına çok kötü şeyler geleceği söylenmiş olsa bile, böyle bir şey olursa anlatmalısın. ‘ gibi bir cümle ile bu durum anlatılabilir.
- Çocukların anne babalarından habersiz başka erişkin bireylerle özel ilişkileri veya sırları olamayacağı konusunda bilgilendirin.

9. Yardım istemeyi öğretin →

- Birisi onlara kötü, rahatsız edici bir şey yaparsa arkadaşlarından ya da büyüklerden yardım istemeyi öğretin.
- Yardım alabilecekleri kişi-kurumlar hakkında bilgilendirin!
- Kendini güvende hissetmediğinde yardım alması gerektiğini hatırlatın. Yardım istediklerinde onlara kızmayacağını söyleyin.
- Çocuk kendisine yönelik rahatsız edici herhangi bir davranış veya durumu anne-babasıyla paylaşması gerektiğini bilmelidir.

- Böyle bir durumu anlatırlarsa ceza almayacaklarını, onlara kızılmayacağını, onların sözlerine inanılacağını, güvenileceğini onlara anlatmak çok önemlidir.
- Cinsel istismara maruz kalan çocuklar, yaşadıklarını dile getirdiklerinde ailenin veya çevrenin olumsuz, suçlayıcı veya öfkeli tepkiler gösterebileceğini düşünüp korkabilirler. Bu korkudan dolayı da yaşadıklarını dile getirmeyip, istismar sürecine katlanmaya devam edebilirler. Bu nedenle aileler çocuklarının böyle bir duruma maruz kalmaları halinde, korkmadan, çekinmeden kendileriyle paylaşabileceği konusunda söz ve davranışlarıyla güven telkin etmelidirler.
- Çocuk böyle bir durumda anne babanın onu suçlamayacağından, kızmayacağından aksine onu en iyi şekilde koruyacaklarından emin olmalıdır.

10. Onlara inandığınızı anlatın→

- Çocuğunuza inanın, çocuklar bu konularda çok ender yalan söylerler.

Ayrıca;

- İnşaatlarda, boş-terk edilmiş evlerde, bodrumlarda, ailenin bilgisi olmadan oynamaması gerektiğini, ayrıca aileden izinsiz arkadaş ve komşu evlerine gitmemesi gerektiğini öğretin.
- Çevrede kötü insanlar olabileceği ve kandırmak için çeşitli hikayeler anlatabileceklerini ama buna inanmaması gerektiğini öğretin. “Annen kaza geçirdi; ben doktorum, seni yanına götürüleceğim” vb...
- Sanal ortamlarda tanımadığı insanlarla arkadaşlık yapmaması konusunda uyarın.
- Sosyal medyada özel görüntülerini paylaşmaması, tanımadığı kişilerle görüntülü görüşme yapmaması gerektiği bilgisini verin.
- Çok iyi tanımadığı kişilerle baş başa vakit geçirmemesini isteyin.
- Ailenin haberi olmadan kafelere, internet kafelere oyun salonlarına gitmemesi, izin alması gerektiğini hatırlatın.
- Tanımadığı ve güvenmediği kişilerden ağrı kesici vs. ilaç alıp içmemesini öğütleyin.
- Çocukların başına gelen bazı kötü olaylarda (örneğin cinsel istismar) çocuğun bir suçunun olmadığını çocuğa anlatılması önemlidir !

Çocukları Cinsel İstismardan Korumak İçin Okulda Yapılabilecekler Nelerdir ?

- İyi dokunma ile kötü dokunmayı ayırt etme,
- Sorunlarla baş edebilme,
- Duyguları tanıma, algılama ve ifade etme becerisi kazandırma,
- Kendini ifade etme,
- Kendine ilişkin olumlu ve güçlü yanlarını fark etme,
- İhmal-istismar eğitimi verme gibi çalışmalar yapılabilir.

ZORUNLU BİLDİRİM YAPILMASI GEREKEN KURUMLAR

Bildirim bir suçlama değildir; düşüncenin dile getirilmesi ve çocuğun durumunun soruşturulup değerlendirilmesi için yapılmış bir istektir.

Emniyet Genel Müdürlüğü - 155 İhbar Hattı

Jandarma Genel Müdürlüğü - 156 İhbar Hattı

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı - 183 İhbar Hattı (Sosyal Destek Hattı-7 gün 24 saat hizmet vermektedir.)

Beykoz Adliyesi (Cumhuriyet Başsavcılığı) - 0216 322 00 65

Beykoz Sosyal Hizmet Merkezi - 0216 323 03 13

Beykoz Çocuk Şube Müdürlüğü- 0216 331 02 74

Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM)-Pendik - 0216 625 45 45 (ÇİM'ler, her il için ayrı olmak üzere, Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler, kurumlar bünyesinde kurulması planlanan, cinsel istismara uğrama şüphesi altındaki mağdur çocukların ifade alma, adli muayene ve diğer her türlü soruşturma işlemlerinin tek merkezde yapılması için planlanan yerlere verilen addır. Bu merkezde çocuk işlemler bitene kadar ihtiyaç halinde bir gece misafir edilebiliyor. Burada barınma, beslenme, giyim, sağlık ve güvenlik ihtiyacı karşılanabiliyor. ÇİM'de Adli tıp uzmanı, psikolog, psikolojik danışman, sosyal hizmet uzmanı, hemşireden oluşan bir ekip vardır. Ayrıca çocuk psikiyatristi ve çocuk hekimi de hizmet vermektedir. Başvuru ve ihbar durumunda çocuk amirlikleri ve savcılık kanalıyla ÇİM'lere yönlendirilme yapılması önerilmektedir. Ancak ÇİM'ler henüz tüm şehirlerde ve hastanelerde bulunmamaktadır. İstanbul'da iki çocuk izlem merkezi bulunmaktadır. Bunlardan Anadolu yakasında olan Çocuk İzlem Merkezi Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesinin içerisinde yer almaktadır.)

TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK HÜKÜMLER

Bildirim Yükümlülüğü Çocuk Koruma Kanunu Madde 6 → Adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Aile ve Sosyal Politikalar Genel Müdürlüğü kurumuna bildirmekle yükümlüdür.

*Bildirim için şüphe yeterlidir. Kanıt bulmak gerekmez. Bildirim suçlama değildir, bir durumun değerlendirilmesi ve soruşturulmasının ilk adıımıdır. Herhangi bir okul çalışanı, istismar şüphesini okuldaki yetkili bir kişiyle paylaşır paylaşmaz, yetkili kişi, olayla ilgili gerekli işlemleri başlatma yükümlülüğüne sahiptir.

Görevi Kötüye Kullanma Türk Ceza Kanunu Madde 257 → Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan hâller dışında, görevinin gereklerini yapmaktan ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Kamu Görevlisinin Suçu Bildirmemesi Türk Ceza Kanunu Madde 279 → Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

*UNUTMAYIN! Siz sadece konu ve öğrenci ile ilgili sahip olduğunuz bilgi ve gözlemlerinizi ilgili birimlere bildirmekle yükümlüsünüz! Siz bir öğretmen olarak istismar ya da ihmal olayının doğruluğunu araştırmak ve kanıtlamakla yükümlü değilsiniz!

Bildirim Esnasında Hangi Bilgiler Sunulmalıdır ?

- Çocuğun adı ve adresi,
- Şüphelinin adı ve çocukla yakınlık derecesi,
- İstismar veya ihmale ilişkin gördüğünüz veya duyduğunuz şeyi tarif etmeniz,
- İstismar hakkında bilgisi olan diğer kişilerin adları,
- Sizin adınız ve telefon numaranız yer almalıdır.
- Bildirimde bulunanların adları, şüphelenilen kişi ve ailelere açıklanmamalıdır!

UNUTULMAMALIDIR Kİ !

Hiçbir çocuk cinsel istismara maruz kalmak istemez !

Hiçbir çocuk cinsel istismarı haketmez !

Her tür cinsel istismar yasalar ve toplum önünde suçtur !

Alkol ya da uyuşturucular sağlıklı düşünmeyi ve iletişimi bozar ! Bireyler alkol, uyuşturucu ya da uyarıcı madde etkisinde olsalar da davranışlarından sorumludurlar !

*Vücudu koruma, iyi dokunma-kötü dokunma ve çocuk istismarı konusunda ek görseller **EK-1** içinde yer almaktadır.

Hazırlayan/Derleyen

Beykoz RAM PDR Bölüm Başkanı Aydan ÖZEL

VÜCUDUN SENİNDİR, ONU KORU

EK-1

"Vücudumuz bize aittir. Vücudumuzu korumak hem sorumluluğumuz hem de hakkımızdır."

VÜCUDUMUZU
KORUMANIN BİR ÇOK
YOLU VARDIR

BİSİKLETE BİNERKEN KASK TAKMAK

DİŞLERİNİ FIRÇALAMAK

UYGUN ELBİSELER GİYMEK

BESLEYİCİ GIDALAR YEMEK

AŞILANMAK

AZARLAMAYA, İTİLMEMEYE
KARŞI KENDİMİZİ KORUMAK

GEREKTEĞİNDE İLAÇ ALMAK

DOKUNMAK

Dokunmak birbirimizle iletişim kurmanın önemli bir yoludur.

Dokunmanın "iyi dokunma" ve "kötü dokunma" olmak üzere iki şekli vardır.

Vücudumuzun özel yerleri nelerdir?

Bir başkasının görmesini ve dokunmasını istemediğimiz yerlerimizdir"

İYİ VE KÖTÜ DOKUNMALAR

İYİ DOKUNMALAR KÖTÜ DOKUNMALAR

İYİ DOKUNMALAR
Ailemizin, arkadaşlarımızın ve diğer tanıdıklarımızın bizi önemseydiğini anlatır

İyi dokunmalar kendimizi iyi ve emniyette hissetmemizi sağlar.

KÖTÜ DOKUNMALAR : Kendimizi kötü dokunmalardan korumak zorundayız. Kötü dokunmalar kendimizi öfkeli ve kirli hissetmemize neden olur.

Yakın arkadaşlar, güvendiğin kişiler, komşular, okul veya spor aktivitelerinden tanıdığın kişiler veya herhangi bir yabancı sana kötü dokunabilir.

Sana "bu bir sır, aramızda kalsın, sakla" diyebilirler.

Hediyeler verebilirler.

Ya da seni korkutabilir veya şantaj yapabilirler.

Biri sana kötü dokunduğunda kendini şöyle hissedebilirsin:

Olanların sorumlusu sen olmadığın için kendini suçlu veya değersiz hissetme Asıl sorumlu sana dokunan kişidir

Vücudunu korumak için neler yapabilirsin?

Ailen, öğretmenin veya arkadaşın gibi sana yardım edebilecek, seni dinleyecek birine anlat

"Hayır", "Yapma", "Dur" de

Karşı koy ve sertçe it

Saldıran kişiden kaç, uzaklaş

Bağır, çığlık at, yardım iste

Eğer biliyorsan savunma tekniklerini kullan

GELECEKTE SAĞLIKLI OLMAK İÇİN BEDENİNİ VE AKLINI KORU

Grafikler: Jayamini de Silva

Sri Lanka, National Child Protection Authority'nin izni aile adapte edilmiştir.

Çocuk ve Bilgi Güvenliği Derneği
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Koruma Birimi (AÇOK)

e-posta: bilgi@cbgd.org

web: cbgd.org

tel. 0312 595 72 90

ÇOCUK İSTİSMARI NEDİR?

Çocuğu sözel olarak hırpalamak

Çocuğu gereksiz yere ağlatmak

Çocuğu pornografik malzemeye veya davranışlara maruz bırakmak

Çocuğun dokunulmasını istemediği yerlerine dokunmak

Çocuğu kendine dokunmaya zorlamak

Çocuğun özgüvenini kırmak

Öfkeyi, gerginliği azaltmak için çocuğu örselemek, itip kakmak

Çocuğu kendi çıkarları için kullanmak

Çocuğa yeterli bakım sağlamamak, ör: Kirli, çıplak, aç bırakmak

Çocuğu hizmetçi gibi kullanmak

Çocuğu dinlememek

Çocuğun duygusal gereksinimlerini göz ardı etmek

Başka işler yaptırarak çocuğun eğitim ve hobileri için kullanacağı zamanı harcamak

Okulda çocuğa vurmak veya aşagılamak

Çocuğun tıbbi gereksinimlerini göz ardı etmek

Çocuğun eğitim gereksinimlerini göz ardı etmek

Zarar verecek durumlarda çocuğu denetimsiz bırakmak

Doctus Çocuk Koruma Hareketi
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara Çocuk Koruma Birimi (AÇOK)
Resimler Jayamini de Silva
Sri Lanka, National Child Protection Authority 'nin izni ile adapte edilmiştir.

ÇOCUK İSTİSMARI NEDİR?

Çocuğa yeterli bakım sağlamamak. Örneğın kirlı, çıplak, aç bırakmak

Çocuğın isteklerini önemsememek

Çocuğa vurmak veya aşığılamak

Çocuğın eğitim ve oyun hakkını elinden almak

Çocuğu hizmetçi gibi kullanmak

Çocuğın dokunulmasını istemediğı yerlerine dokunmak

Çocuğın sağlık gereksinimlerini göz ardı etmek

Çocuğın eğitim gereksinimlerini göz ardı etmek

Zarar verecek durumlarda çocuğu denetimsiz bırakmak

Çocuğu sözel olarak hırpalamak

Çocuğın duygusal gereksinimlerini göz ardı etmek

Çocuğu örsleyerek, itip kakarak öfke çıkarmak

Çocuğu kendi çıkarları için kullanmak

Çocuğu kendine dokunmaya zorlamak

Çocuğın özgüvenini yıkmak

Çocuğa pornografik malzemeler göstermek

Çocuğu gereksiz yere ağlatmak

KAYNAKÇA

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)

Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü İhmal İstismara Yönelik Yaşam Becerileri Kazandırma Eğitimi El Kitabı

Bilecik İl Rehberlik Ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Bilgilendirme Kitapçığı

Altınbaş Üniversitesi Anne-Babalar İçin Cinsel İstismar Rehberi

Çocuk Bakım Kuruluşlarında Çalışan Personele Yönelik İstismar İle Mücadele Rehber Kitapçığı

Çocuk İstismarını Tanıma Ve Önlemede Yöntemler, Koruncuk